

جایگاه اقناع و تخییل در ریاست

از دیدگاه فارابی

نادیا مفتونی، استادیار گروه فلسفه و کلام اسلامی، دانشکده الهیات دانشگاه تهران
فتانه توانپناه*، دانشجوی کارشناسی ارشد فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه تهران

چکیده

فارابی وظایفی چون تدبیر، تعلیم و تأدیب اهل مدینه، بکارگیری فضایل و اخلاق در شهرها و ملتها و عادت دادن مردم به این امور، قانونگذاری و بسترسازی برای وضع و اجرای قوانین از طریق ایجاد انس به آنها در مردم، و ایجاد امور نظری و دانش سیاسی در جمهور را بر عهده ریاست قرار داده است. او در مفهوم‌سازی خود از همه اصناف ریاست، تخییل و اقناع را بعنوان محصولات دو صنعت شعر و خطابه، شرط لازم و ضروری میداند. تبیین این مطلب را با اشاره به بعد ابزاری و رسانه‌یی تخییل و اقناع میتوان آشکار نمود. تخییل و اقناع در دو بعد تصویری و تصدیقی سبب تتیم غرض رئیس اول و وسیله تحقق وظایف وی هستند، چراکه ضعف ادراکی اکثریت افراد سبب میشود درک آنها جز در سایه تخییل و اقناع مقدور نباشد. بنابراین، رئیس باید با شناخت مرئوسین خود، راه صحیح مواجهه، تعامل و گفت‌وگو مناسب با آنها را در تمامی سطوح ادراکی در پیش گیرد.

طرح مسئله

فارابی برای رئیس مدینه فاضله ویژگیهایی را بر می‌شمرد. از جمله این ویژگیها میتوان به تخییل و اقناع، بعنوان دو شرط ضروری در ریاست مدینه فاضله اشاره کرد. اهمیت این شرایط بقدری است که وی شکلگیری و تداوم هرگونه ریاستی را بدون این ویژگیها منتفی میداند.^۱

توجه به اهمیت شروط فوق و این امر که فارابی در ساختار سیاسی جامعه و در سلسله طبقات اجتماع، شعرا و خطبا را در طبقه دوم جامعه جای میدهد^۲، این مسئله را بمیان می‌آورد که تخییل و اقناع در ریاست و رهبری جامعه از چه کارکرد یا کارکردهایی برخوردارند؟ تبیین این مسئله نزد فارابی، اهداف و وظایف ریاست و جایگاه تخییل و اقناع در هر یک را بمیان می‌آورد. آیا میتوان از نقش تخییل و اقناع در تحصیل زیباییها در شهرها یا در فلسفه سیاسی از دیدگاه فارابی سخن گفت؟ در امر قانونگذاری چه

(نویسنده مسئول) *Email: tavana@ut.ac.ir

تاریخ دریافت: ۹۴/۴/۳ تاریخ تأیید: ۹۴/۹/۷
این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد مؤلف است.

۱. فارابی، فصول منتزعه، ص ۶۶.

۲. همان، ص ۶۵؛ مفتونی، «تبیین تکثر شرایع و راهبردهای

آن در مدینه فاضله فارابی»، ص ۱۸ - ۱۷.

کلیدواژگان

فارابی	ریاست جامعه	اقناع
تخییل	ضعف ادراکی جمهور	